

IN MEMORIAM

*SZEKERES LÁSZLÓ, régész - főmuzeológus
(Szabadka, 1931. 9. 12. – Zimony, 1997. 12. 27.)*

Szekeres László 1931. szeptember 12-én született Szabadkán. Itt végezte el a gimnáziumot. Már diákként nagy érdeklődést tanúsított a régészet iránt és kapcsolatba került dr. Schulmann Imrével, aki 1947/48-ban alapítója és első igazgatója volt a Szabadkai Városi Múzeumnak. Neki köszönhetően Szekeres László a ljubljanoi egyetemre került, ahol 1958-ban oklevelet szerzett Srećko Brodar professzornál.

Egyetemi tanulmányainak befejezése után vizsztatért szülővárosába és néhány évig tiszteletdíjas-ként dolgozott a múzeumban. 1960-ban kinevezték az intézmény igazgatójának. Nagy ambícióval folytatta nagyra becsült és tisztelt elődjének munkáját abban a helytörténeti múzeumban, amely az archeológián kívül felölelte a néprajzot, a természettudományt, a kultúrtörténetet, a numizmatikát, sőt a művészettörténetet is. Szekeres László egyike a Palicson indult, később pedig önálló intézménnyé vált szabadkai Képzőművészeti Találkozó alapítóinak és szervezőinek.

Múzeumigazgatóként részt vett a társadalmi-politikai életben. Az 1960-as években városi tanácsnok, ugyanakkor tagja a vajdasági, de akkoriban Újvidéken székelő több kulturális, múzeumi és más szakmai bizottságnak. A legmegtisztelőbb szakmai funkciójának a Szerb Régész Egyesület első alelnöki posztját tartotta.

Igazgatósága alatt került sor a szabadkai múzeum első nemzetközi szerződésének megkötésére, mégpedig a szegedi Móra Ferenc Múzeummal, amit később újabb együttműködési megállapodások is követtek.

Amikor az 1960-as évek második felében megszületett az ún. *Kultúrotthon-terv*, melynek megvalósítása során a múzeumnak át kellett költöznie a Városháza épületébe, Szekeres László – felismerte ennek értelmetlenségét, ami hamarosan beigazolódott – tiltakozásként lemondott igazgatói funkciói-

ról. Ettől kezdve többnyire csak a régészetnek és a kutatásoknak szentelte idejét. Egymás után jelentek meg tudományos szakdolgozatai, a régészetet és a múltat népszerűsítő írásai.

Az 1970-es években egymás után fedeztek fel régészeti lelőhelyeket a Szabadkai Városi Múzeumhoz tartozó körzetben, ez folyamatos munkát jelentett Szekeres Lászlónak és munkatársainak. A pénzügyek szervezése elsősorban reá hárult, s ezt a munkát is nagy hozzáértéssel, körültekintéssel és alapos-sággal végezte. Utolsó leletmentő ásatása 1991-ben a hajdújárási-kövágói középkori templom és temető feltárása volt.

Legkiemelkedőbb munkáinak egyike a szerb nyelven megjelent *Istorijat arheoloških iskopavanja u Subotici* (1969), ami némi módosítással magyarul is napvilágot látott; A szabadkai régészeti kutatás története (1971); Zenta és környéke története a régészeti leletek fényében (1971); Szabadkai helynevek (1975); Amit az idő eltemetett (1981); Középkori települések Északkelet-Bácskában (két kiadás, 1982); A hunok és Attila (1985); Afrikai út – Vojnich Oszkár naplójegyzetei (1985); Kanizsa múltja a régészeti leletek fényében (1986); A kishorgosi templomrom (két nyelven, 1993); Memento 1944-1994 (1994); Szarmata és XI. századi temető Verusicson (1996); Kanizsa monográfiája I. – régészeti rész stb.

A többpártrendszer bevezetésének hőskorában (1989-1990) a politika került érdeklődésének középpontjába. A VMDK alapítóinak egyike volt és bátran kiállt, hallatta hangját a vajdasági magyarság érdekeiért, jogaiért. Az 1994-ben bekövetkezett pártszakadáskor a VMDK-ból kiváló VMSZ egyik alapítója és egy ideig vezető személyisége lett. A legnehezebb helyzetekben is bízott a történelmi igazságszolgáltatásban.

Szekeres László neve elválaszthatatlan a Bácsország című vajdasági honismereti szemle megindításától és rendszeres megjelenésétől. Kezdetől fogva (1995) a folyóirat felelős szerkesztője volt egészen 1997. december 27-én bekövetkezett haláláig.

Ricz Péter

*LASLO SEKEREŠ, arheolog – viši kustos
(Subotica, 12. 9. 1931 – Zemun, 27. 12. 1997.)*

Laslo Sekereš se rodio u Subotici 12. decembra 1931. godine. Tu je završio i gimnaziju. Još od rane mladosti pokazivao je veliko zanimanje za arheologiju i tako se i upoznao sa dr Mirkom Šulmanom, osnivačem (1947/48) i prvim direktorom subotičkog Gradskog muzeja. Zahvaljujući njemu, upisao se na grupu za arheologiju na Ljubljanskom univerzitetu gde je i stekao diplomu 1958. godine, kod profesora Srečka Brodara kao mentora.

Nakon završenih studija vratio se u rodni grad i nekoliko narednih godina radio je honorarno u muzeju. Direktor ustanove postao je 1960. godine. S velikim ambicijama nastavio je rad svog veoma cenjenog i poštovanog

prethodnika u zavičajnom muzeju koji je osim arheologije obuhvatao i etnologiju, prirodnjačko odeljenje, istoriju kulture, numizmatiku, pa i odeljenje za istoriju umetnosti. Laslo Sekereš bio je jedan od osnivača i organizatora subotičkih Likovnih susreta, koji su pokrenuti na Paliću, da bi vremenom izrasli u samostalnu ustanovu.

Kao direktor muzeja učestvovao je u društveno-političkom životu. Šezdesetih godina je gradski savetnik, a istovremeno i član nekoliko kulturnih, muzejskih i drugih stručnih odbora sa sedištem u Novom Sadu. Ipak, kao stručnjaku, najviše mu je značilo što je izabran za prvog potpredsednika Srpskog arheološkog društva.

Tokom godina dok je radio kao direktor, zaključen je i prvi međunarodni ugovor sa muzejom *Mora Ferenc* iz Segedina, a zatim su sledili i drugi ugovori o saradnji.

Kada je tokom druge polovine šezdesetih godina osmišljen tzv. *Plan o Domu kulture*, čije ostvarenje je podrazumevalo da se Muzej preseli u Gradsku kuću, Laslo Sekereš je – svestan besmislenosti ovakvog postupka, što se ubrzo i pokazalo tačnim – u znak protesta podneo ostavku na mesto direktora. Nakon toga posvetio se uglavnom arheologiji i iskopavanjima. Objavljivao je jedan za drugim stručne radove iz arheologije i tekstove posvećene popularizovanju prošlosti.

Sedamdesetih godina pojavljuju se skoro istovremeno, mnoga nova arheološka nalazišta na područjima koja spadaju pod zaštitu subotičkog muzeja, a to je za njega i njegove saradnike značilo neprekidni rad na terenu. Pribavljanje finansijske podrške iskopavanjima bio je prvenstveno njegov posao koji je takođe obavljao s velikom stručnošću. Poslednje iskopavanje, vezano za srednjevekovnu crkvu i groblje, kao i zaštitu nalazišta, obavio je 1991. godine u Hajdukovu, lokacija Kővágó.

Jedno od njegovih najznačajnijih dela svakako je Istorijat arheoloških iskopavanja u Subotici, objavljen na srpskom jeziku 1969. godine, a kasnije, s delimičnim izmenama i na mađarskom jeziku. Nakon toga slede radovi – *A szabadkai régészeti kutatás története* (1971), */Istorija arheoloških iskopavanja u Subotici/, Zenta és környéke története a régészeti leletek fényében* (1971), */Istorija Sente i okoline u svetlu arheoloških iskopina/, Szabadkai helynevek* (1975), */Subotički toponimi/, Amit az idő eltemetett* (1981), */Što je vreme sahranilo/, Középkori települések Északkelet-Bácskában* (1982), */Srednjevekovna naselja u severoistočnoj Bačkoj/, A hunok és Attila* (1985), */Huni i Atila/, Afrikai út – Vojnich Oszkár naplójegyzetei* (1985), */Put u Afriku – dnevnički zapisi Oskara Vojnića/, Kanizsa múltja a régészeti leletek fényében* (1986), */Prošlost Kanjiže u svetlu arheoloških iskopina /, A kishorgosi templomrom* (1993), */Iskopine crkve u Malom Horgošu/, Memento 1944-1994* (1994), *Szarmata és XI. századi temető Verušićon* (1996), */Sarmatsko groblje i groblje iz XI veka u Verušiću/, Kanizsa monográfiája I. – régészeti rész, /Monografija Kanjiže I – arheološki deo/ itd.*

U herojsko doba uvođenja višepartijskog sistema (1989-1990), politika se našla u žiži njegovog interesovanja. Jedan je od osnivača DZVM-a, hrabro istupajući i zagovarajući interese i prava vojvodanskih Mađara. Nakon raspada partije 1994. godine, postaje jedan od osnivača i vodećih ličnosti novoosnovanog SVM-a. I u najtežim političkim situacijama verovao je u ostvarivanje istorijske pravde.

Laslo Sekereš ključna je ličnost osnivanja i redovnog izlaženja vojvodanskog kulturno-istorijskog časopisa *Bácsország*. Od samog početka (1995) glavni je i odgovorni urednik časopisa, sve do svoje smrti 27. decembra 1997. godine.

(prevod Viktorija Šimon Vuletić)

BIBLIOGRAFIJA RADOVA LASLA SEKEREŠA SZEKERES LÁSZLÓ PUBLIKÁCIÓS JEGYZÉKE

Publikacije – Publikációs jegyzék

1. Jedan interesantan nalaz iz ranog Srednjeg veka iz Nose, *Rad vojvodanskih muzeja* 6, Novi Sad 1957.
2. Grobni nalaz iz ranog srednjeg veka kod Sokolca, *Rad vojvodanskih muzeja* 7, Novi Sad 1958.
3. Iskopavanja na Gomolavi u Hrtkovcima 1957. godine, *Rad vojvodanskih muzeja* 10, Novi Sad 1961.
4. Kratak pregled istorijata *Subotičke javne biblioteke i muzejskog društva*, Subotica 1962.
5. Praistorijska naselja u okolini Ludaškog jezera, *Rukovet* 1, Subotica 1966.
6. Istorijat arheoloških istraživanja u Subotici, Subotica 1969.
7. Zenta és környéke története a régészeti leletek tükrében, Zenta 1971.
8. Szabadkai helynevek, Szabadka 1975.
9. Amit az idő eltemetett, Szabadka 1981.
10. Középkori települések Északkelet - Bácskában, Szabadka 1982.
11. A hunok és Attila, Szabadka 1985.
12. Afrikai út - Vojnich Oszkár naplójegyzetei, Szabadka 1985.
13. A kishorgosi templomrom ásátásáról, Szabadka 1993.
14. Kanizsa monográfiája I., régészeti rész, Kanizsa 1996.
15. Zenta monográfiája – Zenta a régészeti leletek tükrében, Zenta 2000.

Sinteze pojedinih arheoloških problema – Egyes régészeti tárgykörök szintézise

1. Organisationsfragen und Perspektivplan der archologischen Forschung auf dem Gebiet der Wojwodina - Jugoslawien, *Acta Antiqua et Archaeologica*, Tomus X., Szeged 1966.
2. Die mittelalterlichen Ansiedlungen in der nördlichen Batschka, *Balkanoslavica* 6 (1977) 9-28.
3. A régészeti kutatás áttekintése a Bácskában 1945-ig, *Létünk* 1-2, Szabadka 1972.
4. Neki aspekti istraživanja ranog neolita u severoistočnoj Bačkoj, *Materijali* X (1974) 189-193.
5. Komunikacije u Barbaricum - I-V V.N.E. *Materijali* XVII (1978).

6. Necropolis from the Avar Period at Bačka Topola, *Zbornik radova Problemi seobe naroda u Karpatskoj kotlini* (1978) 157-160.

7. Problem takozvanih Rimskih šančeva u Bačkoj. *Materijali XXII* (1986) 144-161.

8. Szekeres László: Hajdújárás-„Kövágó” (Egy Árpád-kori templomrom Szabadka határában). in. *A kőkortól a középkorig*. Szeged, 1994, 463-472

9. Egy Árpád-kori település történetéből, *HID LX*. 5-7, Ujvidék 1996.

10. Pregled stanja istraživanja o dobu dolaska Madara u Karpatski basen i Vojvodinu, *1100 godina doseljenja Madara i Vojvodina*, Novi Sad 1997.

Izveštaji o iskopavanjima – Jelentés az ásatásokról

1. Pereš, Hajdukovo - naselje halštatskog perioda, *Arheološki pregled* 3, Beograd 1961.

2. Kameniti hat, Subotica, *Arheološki pregled* 3, Beograd 1961.

3. Ludaš - Budžak, ranoneolitsko naselje, *Arheološki pregled* 9, Beograd 1967.

4. Gornji Tavankut, Sv. Ana - srednjovekovna nekropola i crkva, *Arheološki pregled* 9, Beograd 1967.

5. Horgoš - „Templomdomb” - srednjovekovna crkva, *Arheološki pregled* 9, Beograd 1967.

Koautor publikacija - Publikációk társszerzője

1. Dimitrijević, Kovačević, Vinski, Seoba naroda, Zemun 1962.

2. Dr Oto Trogmajer, Prilog istoriji kasnog bronzanog doba Vojvodine, *Rad vojvodanskih muzeja* 15-17, Novi Sad 1966-1968.

3. Szekeres László, Szekeres Ágnes, Szarmata és XI. századi temetők Verusicsan, Szabadka 1996.

4. Szekeres László, Ricz Péter, Szabadka története a régmúltban, Szabadka 1998.